

Paraša: Jitro

4 022 písmen

1 105 slov

75 veršů

17 micvot

וּכְלָהֶעַם רֵאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלְפִידִם וְאֵת קוֹל הַשָּׁפָר וְאֶת־הַהָר עָשָׂן וַיֵּרָא הָעָם וַיִּנְעוּ וַיַּעֲמֵדוּ מֵרַחֵק:

Všechn ten lid viděl ty zvuky a pochodně a zvuk šofaru a dýmající horu, a vida to ten lid, ustoupili a zastavili se až vpovzdálí.

Sidra pro tento týden: Jitro

1. alija (Šemot 18:1–12)

Mošeho tchán a midjánský velekněz Jitro se dozví o zázračném odchodu Jira'ele z Egypta a přijde za Mošem do pouště společně se svou dcerou Ciporou a Mošeho dvěma syny. Moše se s Jitrem přivítá a poví mu, co se stalo. Jitro a Moše společně přináší oběti Bohu.

2. alija (18:13–23)

Moše je zcela zaměstnán rozhodováním a posuzováním různých případů a rozepří mezi Jisra'elem. Neustále za ním přichází lidé a předkládají mu své žádosti a spory. Jitro má obavu, že toho na Mošeho je příliš a poradí mu, aby se nesnažil vyřešit vše sám. Místo toho ať jmenuje důvěryhodné muže coby své pomocníky a soudce a deleguje na ně rozhodování ve snadnějších záležitostech. Tak Moše získá prostor k rozhodování v závažnějších případech.

3. alija (18:24–27)

Moše Jitrovu radu přijme a ustanoví soudce nad skupinami po tisíci, stu, padesáti a deseti lidmi. Jitro se vrací do Midjanu.

4. alija (19:1–6)

Je roš chodeš sivan, od odchodu z Egypta uplynul měsíc a půl. Jisra'el dorazí z Refidim na sinajskou poušť. Moše vystoupí na horu Sinaj. Bůh pověří Mošeho, aby oznámil lidu, že pokud bude naslouchat jeho hlasu a dodržovat jeho smlouvu, stane se královstvím kněží a svatým lidem.

5. alija (19:7–19:19)

Jisra'el tento závazek přijme. Bůh nařídí, aby lidé vyprali své oblečení, zdrželi se veškerých tělesných kontaktů a během následujících tří dní se nepřibližovali k hoře. Boží přítomnost sestoupí na horu Sinaj, ozve se hrom a troubení na šofar. Vrchol hory je zahalen v oblacích.

6. alija (19:20–20:14)

Moše vystoupí na horu, ještě jednou zopakuje ostatním, aby se nikdo z lidu k hoře nepřibližoval. Když se vrátí, Bůh vysloví deset přikázání (25.–38. micva):

1. Věřit v Boha

2. Neuctívat modly

3. Nebrat Boží jméno nadarmo

4. Pamatovat na šabat a zdržet se během onoho dne veškeré práce

5. Chovat rodiče v úctě

6. Nevraždit

7. Nesmilnit

8. Nekrást

9. Nelhat a nesvědčit falešně

10. Nezávidět druhým

O desateru se běžně hovoří jako o „desateru přikázání“. Naše tradice ale používá výraz *aseret ha-dibrot* – „deset výroků“. Proč? Který z obou výrazů je přesnější? V čem je postavení desatera výjimečné oproti ostatním micvot a výrokům v Tóře?

Nápověda: Spočítejte, kolik micvot desatero ve skutečnosti obsahuje. Opravdu je to jen „deset přikázání“?

7. alija (20:15–23)

Lidé jsou zcela ohromeni a dostanou strach, že zemřou, pokud k nim Bůh bude mluvit přímo. Požádají proto Mošeho, aby figuroval mezi nimi a Bohem jako prostředník.

39. micva: Bůh varuje Mošeho, aby si lidé nevytvářeli k uctívání žádné obrazy člověka. **40. micva:** Žádá, aby mu byl zbudován oltář ze země nebo z neotesaných kamenů a na něm aby byly přinášeny oběti. **41. micva:** Je zakázáno vybudovat k oltáři schody (aby toho kněz při vystupování k němu neodhalil příliš). Z toho důvodu byla k hlavnímu oltáři vybudovaná rampa.

Haftara (Ješaja 6:1–13, 7:1–6, 9:5–6)

Prorok Ješaja má vizi nebeského soudního dvora v čele s Bohem, obklopeném zástupem andělů. Bůh varuje celý Jisra'el, že kvůli jejich nepravostem může být uvržen do vyhnanství. Na judský trůn nastupuje král Achaz, kterému se dostane i přes jeho špatné činy Božího milosrdenství, aby mohl po něm nastoupit jeho spravedlivý syn, král Chizkijahu.

Vidět a chápat

„Srdce tohoto lidu ztučnělo, stěží poslouchá a má zaslepený zrak“ (6:9)

Šestá kapitola knihy proroka Ješaji přináší jeho úvodní proroctví a řadí se mezi biblické texty, které zná každý, kdo občas otevře sidur k modlitbě nebo zavítá přímo do synagogy.

Obsahuje totiž ústřední verš tzv. keduši, části, kterou recitujeme během opakování Amidy: קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֶאכִי - קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ - Kadoš, kadoš, kadoš, ha-Šem cva'ot, melo chol ha-arec kevodo - „Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, celá země je naplněna jeho slávou.“ Kromě Amidy se tato část vyskytuje ještě na dalších místech ranní modlitby (například v požehnaní Jocer or - Stvořitel světla).

Paralely k paraši Jitro jsou na první pohled zřejmé. Coby protějšek k Desateru, které se skutečně recitovalo během ranních modliteb, staví haftara kedušu, kterou říkáme dnes. Podobně jako Moše stoupá na Sinaj, jejíž vrcholek je zahalen v dýmu, přichází i prorok do Chrámu, kde spatří Boží nádheru a celý Chrám se zaplní dýmem.

O něco méně pozornosti se již dostává slovům, která po této velkolepé chvále Božího majestátu následují. Jedná se o proroctví, které předznamenává neklidné časy, kdy se obě království, izraelské i judské, nacházela v procesu rozpadu, a to jak v důsledku vnějšího tlaku, tak i vnitřního rozkladu společnosti. Bůh zde přímo žádá Ješaju, aby lidem předal znepokojivé poselství:

A on řekl: „Jdi a pověz tomuto lidu: ‚Slyšte slyšené a nerozumějte, vizte viděné a nechápejte! Srdce tohoto lidu ztučnělo,

stěží poslouchá a má zaslepený zrak, aby neviděl svýma očima a neslyšel svýma ušima a jeho srdce nepochopilo, neobrátilo se a neuzdravilo se mu.“ (6:9-10)

V tomto poselství můžeme vycítit podobnost se zatvrzením faraonova srdce. V jednom z minulých dařů jsme již narazili na téma odpustitelnosti a neodpustitelnosti některých činů. Faraonovo jednání bylo nenapravitelné a následky z něj plynoucí zřejmé. Brány k pokání se pro faraona i Egypt uzavřely. Podobně odsuzuje Bůh i Ješajův lid jako hříšný a stejně jako v případě Egypta se trest jeví nevyhnutelným. V okamžiku, kdy je Ješaja vyslán ke svému národu, působí veškerá vynaložená námaha zbytečně, neboť kola osudu jsou nevratně roztočena a brány odpuštění jsou pro Jisrael uzavřeny. Tak tomu ale není. Rozdíl oproti faraonovi je v tom, že stejně jako Desatero, je i toto poselství adresováno celému národu, nikoli jednotlivci. Jeho smyslem je Jisra'el varovat, že důsledky svého jednání má ve svých rukou. Pokud se dobrovolně vzdá elementární lidské schopnosti vnímat, chápat a rozlišovat, může se připravit na velké nepříjemnosti.

Ješajovo proroctví nám připomíná, že máme věnovat pozornost tomu, co se děje kolem nás. „Slyšet“ a „rozumět“; „vidět“ a „chápat“. Je třeba si neustále uvědomovat, co se kolem nás děje, abychom nemuseli čelit následkům, které přináší neschopnost rozlišit. Byť se jedná o rozeznání zjevné lži od pravdy, jako tomu bylo u Ješajovy generace.

